

Tytuł: Psychologiczne determinanty wchodzenia w konflikty z prawem oraz podatności na resocjalizację a występowanie objawów nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi

Streszczenie w języku polskim

Przestępczość nadal stanowi ważny problem społeczny. Zrozumienie w jaki sposób zaburzenia psychiczne wpływają na funkcjonowanie społeczne jednostki zarówno w okresie dzieciństwa, jak i dorosłości ma duże znaczenie. Wiedza ta może pomóc zarówno w ograniczeniu cierpienia jednostki, ale może być również ważna przy projektowaniu działań o charakterze prewencji społecznej.

Zespół nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi to najczęściej rozpoznawane zaburzenie neurorozwojowe. Jego objawy tj. nadpobudliwość, impulsywność i deficyty uwagi, stopniowo zmniejszają swoje nasilenie wraz z wiekiem, jednak charakter zaburzenia, a także jego wtórne konsekwencje wpływają na różne sfery życia – edukację, życie rodzinne, relacje, pracę i zdrowie psychiczne – obniżając jego jakość.

Celem przedstawionej rozprawy doktorskiej było określenie związku między ADHD a przestępczością i identyfikacja czynników psychologicznych – traum wczesnodziecięcych, relacji rodzinnych, nieadaptacyjnych schematów emocjonalnych, zaburzeń zdrowia psychicznego – mających wpływ na tę relację oraz na proces resocjalizacji. Badania te stanowią ważny wkład w rozumienie mechanizmów kryminogennych oraz uwrażliwiają na potrzebę tworzenia programów korekcyjnych i terapeutycznych uwzględniających specjalne potrzeby osób z ADHD.

Opisane powyżej cele zrealizowano oraz przedstawiono w czterech omówionych artykułach stanowiących rozprawę doktorską. Przeprowadzone badania umożliwiły sformułowanie następujących wniosków:

- ADHD wpływa na funkcjonowanie jednostki zarówno w dzieciństwie jak i w dorosłości, zwłaszcza w obszarze relacji społecznych;
- osoby z ADHD często doświadczają współistniejących zaburzeń psychicznych takich jak depresja, zaburzenia lękowe, czy zaburzenia zachowania;
- objawy ADHD nie są bezpośrednim czynnikiem kryminogennym, ale współistnienie zaburzenia z innymi czynnikami psychologicznymi (doświadczonymi w dzieciństwie traumami, brakiem wsparcia rodzinnego, nieadaptacyjnymi wzorcami radzenia sobie, czy innymi zaburzeniami psychicznymi) znacząco wpływa na skłonność do zachowań przestępczych;

- środowisko rodzinne charakteryzujące się spójnością i wsparciem stanowi czynnik ochronny dla radzenia sobie z traumami wczesnodziecięcymi, a także dla angażowania się w zachowania będące w sprzeczności z normami społecznymi i prawnymi;
- osoby z ADHD w populacji więziennej częściej doświadczają deficytów społecznych oraz trudności z nich wynikających. Deficyty te odnoszą się do umiejętności nawiązywania relacji oraz postrzegania stabilności relacji. Zaznacza się to szczególnie u grupy osób skazanych za przestępstwa z użyciem agresji;
- wczesna diagnoza, interwencja, leczenie oraz wsparcie środowiska dziecka z ADHD może pomóc zapobiec negatywnym wtórnym konsekwencjom zaburzenia;
- skazani, u których rozpoznaje się objawy ADHD powinni otrzymywać kompleksowe wsparcie oparte na programach resocjalizacyjnych dostosowanych do ich potrzeb oraz kompleksową pomoc psychiatryczno-psychologiczną;
- wskazane są dalsze badania dotyczące zależności między ADHD a przestępczością, które pozwolą na szersze zrozumienie potrzeb tej grupy oraz tworzenie bardziej efektywnych programów rehabilitacji społecznej.